

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (13-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Անտեսանելին Տեսանելիին մէջ Էջ 2

Նոյեմբեր ամսուան բացատրական բառարան Էջ 5-9

Տօն՝ Սուրբ Առաքեալներու
Անդրեասի եւ Փիլիպպոսի
Ամենայն Սրբոց
Հ ա յ ա ս տ ա ն ի ա ն ա ջ ի ն
լուսաւորիչները

Յիսնակ
Սուրբ Գրիգոր Սքանչելագործ
Սուրբ Հրեշտակապետերու
Գարրիելի եւ Միքայելի
Սուրբ Նիկողայոս Զմիւռնացի՝
սքանչելագործ հայրապետը

Պահուած Բառ Էջ 10

Ս. Կոյսի տաճար ընծայումը Էջ 11

Եզակի գիրեր Էջ 11

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 12-15

Կիրակնօրեայի գործունէութիւն Էջ 16

Նոյեմբեր 2013 (ԻԱ տարի թիւ 3)

Խաչքարի Հեղինակ՝ Ժողովրդական
Վարպետ, Ռուբեն Նալբանդյան

S... Տաճար

Ամսուան Համարները

«Արդ, ով որ իր անձը այս մանուկին պէս կը խոնարհեցնէ՝ անհկա է մեծը երկինքի արքայութեան մէջ»: *Մատթէոս 18.4*

«Զգո՛ւ յշ, մի արհամարհէք այս փոքրիկներէն՝ վեկը. գիտցէք, որ անոնց հրեշտակները երկինքի մէջ միշտ կը տեսնեն իմ երկնաւոր Հայրս»: *Մատթէոս 18.10*

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻՆ ՏԵՍԱՆԵԼԻՆ ՄԷՋ

Սրբանկարներու մասին

Սրբանկարները՝ icons, զարգացման բարդ եւ անհարթ ճամբայ կտրած են: Որպէս Քրիստոնէական հոգեւոր մշակոյթի եւ գեղարուեստական մտածողութեան արդիւնք, անոնք զարգացած են պաշտամունքի կանոններուն զուգրնթաց, համապատասխանելով վարդապետական եւ դաւանաբանական կարեւորագոյն ձեւակերպումներուն: Այդ ճամբուն վրայ յստակացած ու բիրտեղացած է նաեւ սրբապատկերներու խորհուրդը եւ զանոնք ընկալելու կերպը:

Մեր եկեղեցոյ մէջ, առաջին հերթին, սրբապատկերները այն գեղանկարներն են, որոնք կը զարդարեն Սուրբ Մեղանք, եկեղեցոյ դասը, տաճարի ու գաւիթի որմերն ու սիւները: Այդ պատկերներու առջեւ է որ մենք սովորաբար մոմ կը վառենք եւ կ'աղօթենք: Մենք բոլորս գրեթէ կը տեսնենք այդ նկարները, բայց մեզմէ քիչերն են որ գիտեն այդ պատկերներու իրական նշանակութիւնը ու իմաստը. իսկ շատերու պատկերացումով, անոնք միայն Քրիստոնէական թեմաներով կատարուած նկարներ են, որոնք իրենց ներկայութեամբ, պարզապէս կը գեղեցկացնեն եկեղեցոյ ներքին տարածքը: Սակայն ասիկա մակերեսային գիտելիք մըն է, եւ չ'արտայայտեր սրբապատկերներու իրական դերը եւ անոնց իրական նշանակութիւնը եկեղեցոյ խորհրդական կեանքին մէջ:

Որպէսզի ճիշդ հասկցուի սրբապատկերներու երեւոյթը, համառօտ կերպով կը ներկայացնենք այն հիմնական տուեալները, որ պէ՛տք է գիտնայ իւրաքանչիւր Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ հաւատացեալ զաւակ:

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՍՐԲԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ

Սրբապատկերներն ու անոնց գործածութիւնը եկեղեցոյ մէջ այնքան հին են, որքան Ինքը՝ Եկեղեցին: Սուրբ Բարսեղ Կեսարացիի (4րդ դար) վկայութեամբ, Յիսուս Քրիստոսի, Աստուածամօր եւ սուրբերու պատկերներու գոյութիւնը եկեղեցոյ մէջ՝ աւանդական է եւ օրհնուած առաքեալներու կողմէ:

Ըստ եկեղեցոյ սրբազան աւանդութեան, առաջին սրբապատկերները եղած են Յիսուսի Դաստարակը եւ Աստուածամօր պատկերները: Մեզի համար նշանակալից եւ խորհրդանշանական է որ, այս երկու նուիրական պատկերները ժամանակին պատկանած են Հայ Եկեղեցոյ:

Սրբապատկերներու հնութիւնը կը հաստատուի նաեւ հնագիտական պեղումներու արդիւնքներով: Պոմպեյի եւ Հերգիլանուփի պեղումներու ժամանակ յայտնաբերուած են սրբապատկերներ: Այդ քաղաքները կործանուած են 79 թուականին եւ գտնուած կտորները կու տան այն փաստը որ, սրբապատկերները եկեղեցոյ մէջ տեղ գտած են առաքելական ժամանակներէն իսկ: Յետագային, առաքեալներու գործի անմիջական շարունակողները՝ Ընդհանրական Եկեղեցոյ սուրբ հայրերը գիտակցել եւ քաջալերած են եկեղեցոյ մէջ այդ սրբանկարներու անհրաժեշտութիւնը, որպէս քրիստոնէայի ներքին աղօթական վիճակի

եւ անոր բարոյական նկարագրի կատարելագործման նպաստող պայման: Անոնք յատուկ կերպով կը վկայեն այն օգուտներուն մասին, որ սրբապատկերները կու տան քրիստոնեային խրատելով, յորդորելով, ուղղելով եւ լուսաւորելով:

Սրբապատկերները՝ ըստ Սուրբ Բարսեղ Կեսարացիին, կ'օգնէ քարոզիչին որ ան իր խօսքը աւելի արտայայտիչ եւ տպաւորիչ դարձնէ: Սուրբ Յովհաննէս Ոսկեբերանը (4րդ դար), կ'եզրակացնէ թէ այդ պատկերները քրիստոնեային հոգեւոր մխիթարութիւն կը պարգեւեն: Սրբապատկերները խանդաղատանքի արցունքներ կը յառաջացնեն: Օրինակ Ս. Գրիգոր Նուսացիին (4րդ դար), առանց արցունքի չէր կրնար դիտել Իսահակի զոհաբերութեան պատկերը: Խի ստ կարելոր է նաեւ նկարներուն խրատական դերակատարութիւնը. անոնք զգաստութեան, ապաշխարութեան կոչեր են մեզի ուղղուած: Այս առումով յատկանշական են նաեւ Ս. Գրիգոր Աստուածաբանին (4րդ դար) նկատումները, սրբապատկերին խրատող եւ քաջալերող նշանակութեան մասին: Սուրբ Հայրերը կը նշեն նաեւ սրբապատկերի ուսուցանող յատկութեան մասին: Պատկերաւոր լեզուով եւ տեսանելի կերպով ան մեզի կը փոխանցէ Սուրբ Գիրքի պատգամներն ու պատմութիւնները:

ՍՐԲԱՊԱՏԿԵՐՆՆԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Սրբապատկերի մասին՝ Ընդհանրական Եկեղեցւոյ հայրերուն յայտնած տեսակէտները յետագային հիմեր դարձան, որոնց վրայ բարձրացաւ անոր աստուածաբանութիւնը: Ըստ անոր, սրբապատկերը եկեղեցւոյ եւ եկեղեցական ծիսակարգի անբաժանելի մասն է: Պաշտամունքի ընթացքին օգտագործելի կարելորագոյն առարկան է, որովհետեւ այդ նկարով, կարելի կ'ըլլայ արտայայտել Յիսուսի մարմնաւորած անձառելի իրողութիւնը: Աստուած իր էութեամբ Հոգի է, այսինքն կարելի չէ զինք նկարագրել, սակայն երբ մարմին կ'առնէ եւ իրեն կը միացնէ մարդկային բնութիւնը, կը ստեղծուի նիւթական կերպար մը, որ կարելի կ'ըլլայ ներկայացնել նկարով:

Այսինքն՝ Հոգեւոր էութիւնը կ'արտայայտուի զգայական կերպարով եւ միջոցով: Հետեւաբար՝ սրբապատկերը յայտնութեան հանգամանք ունի, քանի որ Ս. Գիրքը մեզի կը հաղորդուի կերպարուեստի լեզուով, իսկ պատկերի միջոցաւ, մեզի կը բացայայտուին մաքուր եւ միայն մտքով հասանելի աստուածային իրականութեան խորհուրդները: Սրբապատկերը դիտելով, մեր միտքը կը բարձրանայ դէպի հոգեւոր հայեացք: Պատկերը տեսնելով, մենք մտովի կը դիմենք պատկերուած տիպարին: Ատիկա կը կատարուի Սուրբ Հոգիի ներգործութեամբ եւ պատկերուած տիպարով Աստուծոյ շնորհքը, որ այդ պատկերին մէջն է, կ'անցնի մեզի: Այդ պատճառով է որ մենք հաւատքով, երկիւղածութեամբ եւ երկրպագութեամբ պէտք է մօտենանք սրբապատկերին եւ մեր աղօթքը ու խնդրանքը ուղղենք Աստուծոյ: Այդպիսով կ'իրականանայ մեր մերձեցումը նկարուածին հետ: Այս նաեւ այն խօսուն վկայութիւնն է որ երկրային եկեղեցիին մէջ է նաեւ երկնային եկեղեցին եւ անոնց միացման խորհուրդը անքակտելի է: Այսպիսով սրբապատկերի գլխաւոր դերը քրիստոնեան դէպի աստուածային սրբութեան հրաւիրելն է: Պէտք է սակայն մէկ բան յստակ գիտնանք որ սրբապատկերին առջեւ մեր աղօթքը ուղղուած է առ Աստուած, ոչ թէ այն պատկերին որ հոն գծուած է:

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՍՐԲԱՊՍԿԵՐԸ

Սկիզբէն հայ եկեղեցին եղած է պատկերազարդ: Հայ եկեղեցական արուեստին մէջ, սրբապատկերները հիմնական գործածութիւն եղած են թէ՛ առանձին պատկերներով եւ թէ՛ որմնանկարչութեան, մանրանկարչութեան եւ քանդակագործութեան մէջ: Մեր եկեղեցւոյ հայրերը միշտ արտայայտած են իրենց դրական վերաբերմունքը սրբանկարներու հանդէպ: Այս առումով կարելոր են Սուրբ Վրթանէս Քերթողի (Է. դար), Ս. Յովհաննէս Օձնեցիի (Ը. Դար), Ս. Յովհաննէս Սարկաւագի եւ Ս. Ներսէս Շնորհալիի (ԺԲ դար) տեսակէտները: Անոնք ընդհանուր առմամբ համակարծիք են սրբանկարները բնորոշող քրիստոնէական ընդհանրական գաղափարներուն, սակայն կան նաեւ որոշ տարբերութիւններ:

ա. Մեր եկեղեցւոյ մէջ սրբապատկերները կ'օգտագործուին աւանդաբար, առանց դաւանաբանական բանաձեւումի:

բ. Յիսուս Քրիստոսի, խաչի, Աստուածամօր պատկերները, երկրպագելի են, իսկ սուրբերու պատկերները միայն պատուելի եւ մեծարելի:

գ. Մեր եկեղեցւոյ մէջ սրբապատկերը գործածելի կը դառնայ միայն յատուկ կարգով օրհնուելէ եւ օծուելէ ետք:

«Տեսանելին անտեսանելիին մէջ», յաճախ այսպէս կը բնորոշենք սրբապատկեր հասկացողութիւնը: Եւ այդ բնորոշումը լիովին կը համապատասխանէ իրականութեան, քանի՛ «ես կ'ընթանայի դէպի առաջ, որպէսզի տեսնեմ եւ ճանչնամ Աստուծոյ: Ուստի ես կտրուեցայ նիւթէն ու մարմնական աշխարհէն: Ես հաւաքուեցայ ինքս իմ մէջ որքան որ կրնայի եւ բարձրացայ լերան գագաթը: Բայց երբ աչքերս բացի, Աստուած տեսայ միայն ետեւէն, որ Բանի մարդեղութեամբ մարմնաւորուած էր մեր փրկութեան համար: Ես չի կրցայ տեսնել Ամենասուրբ Գերբնութիւնը Ինքն Իրմով՝ Սուրբ Երրորդութեամբ ճանչցուող: Քանի որ ես չէի կրնար տեսնել այն ինչ որ հրեշտակներով ծածկուած էր՝ այլ միայն տեսայ այն՝ այսինքն Արարածին մէջ տեսանելի Աստուածային Հրաշակերպութիւնը որ դէպի մեզ կու գար» Սուրբ Գրիգոր Աստուածաբան:

Սբ. Գրիգոր Լուսաւորչի
Բիւզանդական Սրբապատկեր

Նոյեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Շբթ. 2	Տօն՝ Ամենայն Սրբոց
Շբթ. 9	Տօն՝ Սուրբ Հրեշտակապետերու Գաբրիէլի եւ Միքայէլի
Շբթ. 16	Տօն՝ Սուրբ Առաքեալներու Անդրէասի եւ Փիլիպպոսի
Կիր. 17	Բարեկենդան Յիսնակի Պահոց
Բշ. 18	Ա. օր Յիսնակի Պահոց
Եշ. 21	Սբ. Կոյսի Տաճար Ընծայում,
Շբթ. 23	Սրբոցն Գրիգոր եւ Նիկողայոսի Սքանչելագործ Հայրապետացն
Շբթ. 30	Սբ. Թադէոս եւ Բարթողոմէոս

Պահքի Օրեր: 1,6,8, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29

Տօն՝ Սուրբ Առաքեալներու Անդրէասի եւ Փիլիպպոսի

Անդրէաս առաքեալը Պետրոս առաքեալի եղբայրն էր, որ իրեն պէս ձկնորս էր: Սկիզբը, Անդրէասը աշակերտած է Ս. Յովհաննէս Մկրտիչին եւ Յիսուսը գտնելէ ետք, անմիջապէս իր եղբայրը Պետրոսը գտած ու ըսած է անոր. «Մեսիան գտանք» (Յովհ. 1.35-42): Ըստ աւանդութեան, Ս. Անդրէաս առաքեալ կը քարոզէ Յունաստանի եւ փոքր Ասիոյ մէջ եւ կը նահատակուի **X** ձեռով խաչի մահով, Յունաստանի մէջ:

Փիլիպպոս առաքեալը Բեթսայիդայէն էր, Անդրէասի եւ Պետրոսի քաղաքէն: Յիսուս էր որ երբ Գալիլիա գացած ատեն Փիլիպպոսը տեսաւ, անոր ըսաւ. «Հետեւէ՛ ինձի»: Անդրէասն ալ իր կարգին գտաւ Բարթողոմէոսը «Նաթանայէլը» եւ զայն Յիսուսի ներկայացուց (Յովհ. 1.43-51): Ըստ աւանդութեան կը նահատակուի Եփեսոսի մէջ խաչի մահով:

Հայաստանեայց Եկեղեցին Ս. Անդրէասի եւ Ս. Փիլիպպոսի յիշատակը կը տօնէ Խաչի 9-րդ Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը:

Տօն՝ Ամենայն Սրբոց (բոլոր սուրբերուն՝ հիներուն եւ նորերուն, յայտնիներուն եւ անյայտներուն)

Հայ Եկեղեցին այս տօնով կը նշէ բոլոր այն սուրբերուն յիշատակը, որոնց անունները չեն անցած Տօնացոյցի կամ եկեղեցական օրացոյցի մէջ, սակայն անոնց սուրբ անունները զրուած են Երկնքի արքայութեան սրբազան մատենին մէջ:

Քրիստոնէական հալածանքներու եւ հաւատքի համար մղուած բազմաթիւ պատերազմներու ժամանակ շատեր նահատակուած են, որոնց անունները, ցաւով, չեն պահպանուած եւ չեն հասած մեզի: Ուստի, եկեղեցին հաստատած է այս նուիրական տօնը անոնց յիշատակը ոգեկոչելու համար: Անձեր, որոնք իրենց թանկ արիւնը հեղեցին յանուն Քրիստոսի և անոր խորհրդաւոր մարմնին՝ եկեղեցոյ շինութեան համար:

Տօնին թուականը Նոյեմբերի 1-ի ամենամօտ Շաբաթ օրն է:

Հայաստանի առաջին լուսաւորիչները

Յիսուս իր յարութենէն ետք իր աշակերտներուն պատուիրեց երթալ աշխարհի չորս կողմերը եւ քարոզել աւետարանը: Առաքեալները, Յիսուսի պատուերին համաձայն ցրուեցան աշխարհի բոլոր կողմերը ու իրենց քարոզչութեամբ քրիստոնէայ եկեղեցիներ սկսան հաստատել:

Յիսուսի տասներկու առաքեալներէն երկուքը՝ Թադէոսը եւ Բարթողիմէոսը, եկան Հայաստան եւ հոն տարածելով Աւետարանի ճշմարտութեան լոյսը, Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցին հաստատեցին:

Աստուածաշունչին մէջ, Թադէոս Առաքեալ կը յիշուի նաեւ Ղերէոս անուան տակ: Ան Հայաստան այցելած ու հոն քրիստոնէութիւն քարոզած առաջին առաքեալն է (43-66 թ.): Անոր գործունէութեան գլխաւոր կեդրոնը կը նկատուի Վասպուրական նահանգի Արտազ գաւառը, ուր կը գտնուէր Սանատրուկ թագաւորի պալատը: Ըստ Մովսէս Խորենացիի, Թադէոս Առաքեալ, Եղեսիոյ Աբգար թագաւորը բժշկելէ, եւ քրիստոնէութիւն քարոզելէ ետք, Աբգարի հրովարտակով կը ներկայանայ Հայոց Սանատրուկ թագաւորին: Սանատրուկ թագաւորը, նախ կ'ընդունի քրիստոնէութիւնը, սակայն զգուշանալով իր իշխաններուն սպառնալիքներէն, ետ կը դառնայ իրենց նախկին կրօնքին: Հակառակ ասոր, ժողովուրդէն շատեր, որոնց մէջը ըլլալով իր դուստրը Սանդուխտը՝

կ'ընդունին քրիստոնէութիւնը: Շատ չանցած, Սանատրուկի կարգադրութեամբ, Արտազ գաւառի Շաւարշաւան գիւղաքաղաքին մէջ կը նահատակուին Թադէոս առաքեալը եւ Սանդուխտը: Առաքեալի նահատակութեան վայրին մէջ (ներկայիս Իրան) կառուցուած է Ս. Թադէ վանքը: Հայ եկեղեցին տարին երկու անգամ կը յիշատակէ Ս. Թադէոսը: Մէկ անգամ Բարթողոմէոս Առաքեալի հետ, Յիսնակի առաջին Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը (Նոյեմբերի վերջը կամ Դեկտեմբերի սկիզբը): Իսկ երկրորդ անգամ Ս. Սանդուխտ

Կոյսի հետ: Թադէոս առաքեալ իր հետ Հայաստան բերած է այն գեղարդը որու միջոցաւ խոցուած էր խաչուած քրիստոսի կողը:

Յովհաննէսի Աւետարանին մէջ, Բարթողիմէոս առաքեալ կը յիշատակուի Նաթանայէլ անուան տակ: Յիսուս , վկայելով անոր մասին, կ'ըսէ. «Ահաւասիկ ճշմարիտ Իսրայէլացի մը, որուն մէջ նենգութիւն չկայ» (Յովհ. 1.47): Սուրբ Բարթողիմէոս իր քարոզչութեան ճամբով հասաւ Հայաստան եւ քարոզեց մօտաւորապէս 8 տարիներ (60-68թ): Ան իր քարոզութիւնը սկսաւ Միւնեաց նահանգին մէջէն: Անոր քարոզութեան գլխաւոր վայրերէն մէկն էր Գողթն գաւառը, ուր առաքեալի ձեռքով կառուցուած է Տեառնընդառաջ եկեղեցին: Առաքեալը անցաւ նաեւ Արտաշատ քաղաքը ուր հանդիպեցաւ Թադէոս Առաքեալին: Հայաստանեայց եկեղեցին այս երկու առաքեալներուն յիշատակը կը տօնէ Յիսնակի առաջին Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը: Նկարներուն մէջ, ան կ'երեւի դաշոյնով (որով նահատակուած

է) եւ Տիրամօր պատկերը ձեռքին (որ ըստ աւանդութեան իր հետ Հայաստան բերած է եւ գետեղուած է Անձեւացեաց գաւառի Հոգեաց վանքին մէջ): Բարթողոմէոս Առաքեալի անունով վանք մը գոյութիւն ունի Վասպուրականի Ադրակ գաւառին մէջ, ուր թաղուած է:

Հրեշտակներու քանդակներ Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ ճակատին Յիսնակ

Յիսնակը, 50 օրերու միջոց մըն է, որուն ընթացքին կը պատրաստուինք տօնելու Յիսուսի ծնունդն ու աստուածայայտնութիւնը, որ տեղի կ'ունենայ Յունուար 6-ին: Յունուար 6-էն 50 օրեր ետեւ հաշուելով կը հասնինք Նոյեմբեր 18-ին, հետեւաբար այդ թուականին ամենէն մօտ Կիրակին Յիսնակի Բարեկենդանն է:

Կար ժամանակ, երբ Յիսնակի ամբողջ տեղութեան պահք կը պահուէր, Ս. Յարութեան նախորդող մեծ պահքին պէս: Սակայն ներկայիս սովորական Չորեքշաբթիի եւ Ուրբաթի պահքերէն զատ երեք շաբաթներու վերածուեր է Յիսնակի Պահքը: Առաջին շաբաթը Յիսնակի Պահք, Դեկտեմբերին՝ Ս. Յակոբի պահք, իսկ Յունուարին՝ Ս. Ծննդեան պահք:

Սուրբ Գրիգոր Սքանչելագործ

Ս. Գրիգոր Սքանչելագործը ծնած է Պոնտոսի (Մերաստիա) Նեոկեսարիա քաղաքին, ազնուական ընտանիքի մը մէջ, շուրջ 210 թ.: Գրիգորը մտադիր էր հմտանալ օրէնսգիտութեան և հռետորութեան մէջ, սակայն Աստուած անոր եւ իր եղբօր համար այլ ճանապարհ նախասահմանած էր: Անոնք ուսում ստացան Աթէնքի մէջ, ապա՝ Պաղեստինեան Կեսարիա քաղաքին մէջ, աշակերտելով այն ժամանակուայ ամենահեղինակաւոր քրիստոնէայ մտաւորականին՝ Որոզինեսին: Նեոկեսարիա վերադառնալով՝ Գրիգոր կը ձեռնադրուի քաղաքի եպիսկոպոս: Աւանդութեան համաձայն, Ս. Գրիգորի եպիսկոպոս ձեռնադրուելու օրերուն Նեոկեսարիոյ մէջ հազիւ 17 քրիստոնէայ կար, իսկ մահուան օրերուն՝ ընդամենը 17 հեթանոս: Իր անուան հետ կապուած բազմաթիւ հրաշքներու համար արժանացած է «Սքանչելագործ» մակդիրին:

Ս. Գրիգոր աշալրջութեամբ կառավարեց թէ՛ իրեն վստահուած թե՛ն ու ժողովուրդը և թէ՛ եղաւ մեծ մատենագիր՝ թողելով բազմաթիւ աստուածաբանական երկեր:

Ան վախճանած է 270 թ. խաղաղ մահուամբ: Հայ Առաքելական Եկեղեցին Ս. Գրիգոր Սքանչելագործի, Նիկողայոս Հայրապետի և Միլոն եպիսկոպոսի յիշատակը կը տօնէ՝ Ս. Խաչի Ժ. Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը:

Սուրբ Հրեշտակապետերու Գաբրիելի եւ Միքայելի Եւ Ողջ Երկնային Զօրքի Յիշատակութեան Օր

Միքայել հրեշտակապետը Իսրայելի ժողովուրդին համար մարտնչելու ընթացքին: Երուսաղէմ, ձեռ. 2027, էջ 4բ, Աստուածաշունչ 1266 թ. Կիլիկիա, ծաղկող Թորոս Ռոպին

Նոյեմբեր ամսուան առաջին կամ երկրորդ Շաբաթ օրը, Հայց. Եկեղեցին կը յիշատակէ հրեշտակապետեր Գաբրիելի եւ Միքայելի տօնը: Հրեշտակ կը նշանակէ պատգամաւոր, առաքեալ «ղրկուած»: Նախապէս անոր կը տրուէր երկնային դեսպան, պատգամաւոր, եւ կամ սուրհանդակ նշանակութիւնը: Աստուածաշունչը կը վկայէ որ հրեշտակները իբրեւ լուսեղէն՝ ստեղծուած են առաջին օրը, լոյսի հետ միասին: Անոնք ժամանակի ներգործութենէն չեն ազդուիր եւ սեռային յատկանիշներ չունին:

Հայ եկեղեցւոյ հրեշտակաբանութեան համաձայն՝ հրեշտակները անմարմին հոգիներ են. ըմբռնելի, ինքնիշխան, միշտ շարժման մէջ եղող եւ անսեռ: Անոնք անմահ սպասաւորներ են: Ըստ եկեղեցւոյ Սուրբ հայրերուն՝ հրեշտակները իբրեւ լուսեղէն էակներ, ստեղծուած են

արարչագործութեան առաջին օրը՝ լոյսի հետ միասին: Աստուծոյ հրահանգով, անոնք կոչուած են սպասաւորելու մարդ արարածին: Հետեւաբար, անոնք ծառայող հոգիներ են, որոնք երկնաբնակ ըլլալով հանդերձ, իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն նաեւ երկրաւոր կեանքի ընթացքին. Անոնք կ'աշխատին ժամանակի եւ տարածքի մէջ, մարդու հետ եւ մարդու համար:

Հրեշտակներուն կը կոչեն նաեւ Աստուծոյ պատգամաւորներ, որոնք կ'իրականացնեն Տիրոջ կամքը: Սուրբ Գիրքը կը վկայէ որ անոնք անհամար են: Ըստ Ս. Դիոնիսիոս Արիսպագացիի՝ անոնք ունին ինը դաս՝ Աթոռներ, Քերովբէներ, Սերովբէներ, Տերութիւններ, Զօրութիւններ, Իշխանութիւններ, Պետութիւններ, Հրեշտակապետեր եւ Հրեշտակներ:

Աստուածաշունչին մէջ հրեշտակներու մասին ակնարկութիւնները շատ են: Անոնք կը ներկայացուին իբրեւ բազմաթիւ, մեծագործ եւ զօրաւոր էակներ: Հին Կտակարանին մէջ անոնք Աստուծոյ ներկայացուցիչները կը նկատուին, միջնորդներ հոգեւոր եւ նիւթեղէն աշխարհներուն միջեւ: Անոնք ունին իրենց ղեկավարները որոնցմէ ամենէն աւելի ծանօթ են Գաբրիելը եւ Միքայելը: Հին միջնադարեան մանրանկարչութեան մէջ յատկապէս, կը գտնենք Գաբրիել հրեշտակապետի պատկերը, Տիրամօր աւետելու ատեն:

Գաբրիել անունը, որ կը նշանակէ «Աստուծոյ այր», բարձրեալի անմիջական պաշտօնեան է, որուն վերապահուած է Տիրոջ վերին խորհուրդները տարածելու շնորհը: Այս հրեշտակապետն էր, որ ուղղարկուած էր Տիրոջ կողմէ Ս. Կոյս Մարիամին, հաղորդելու բարի լուրը՝ իսկ Զաքարիային՝ Ս. Յովհաննէս Մկրտիչի ծննդեան աւետիսը:

Միքայել անունը, որ կը նշանակէ «Ո՞վ է Աստուծոյ նման», երկնաւոր Արքայի փառքի եւ անոր ժողովուրդին պաշտպանութեան համար մարտնչողն է. ան՝ որուն տրուած է կառավարելու եւ թագաւորելու շնորհ: Միքայել հրեշտակապետի անունը, չորս անգամ վկայակոչուած է Ս. Գրքին մէջ: (Դան. 10.13, 12.1, Յուդ. 1.9, Յայտ. 12.7):

Սուրբ Նիկողայոս Զմիռնացի՝ սքանչելագործ հայրապետը

Ս. Նիկողայոս Հայրապետը ծնած է Փոքր Ասիոյ Լիկիա գաւառի Բաթարա քաղաքին մէջ (ներկայիս Անթալիայի մօտիկ): Փոքր հասակէն կորսնցուցած է մեծահարուստ եւ բարեպաշտ ծնողքը եւ մեծցած է իր մօրեղբօր՝ Նիկողայոս Երեց եպիսկոպոսի խնամքին ներքեւ: Աւետարանական պատգամը՝ «Ինչ որ ունիս ծախէ եւ աղքատներուն տուր» (հմմտ. Մտթ. 19.21), իր կեանքի նշանաբանը կը դարձնէ՝ իր խնամքը տարածելով աղքատներուն, հիւանդներուն, բանտարկեալներուն եւ որբերուն վրայ: Ժողովուրդի կամքով կը դառնայ Զմիռնիոյ եպիսկոպոսը: Հալածանքներու ընթացքին կ'աքսորուի, սակայն չի դադրիր ամենուրեք Աւետարանը քարոզել: Խաղաղութիւն վերահաստատուելուն պէս կը վերադառնայ իր աթոռը, կը մասնակցի 325 թ. Նիկիոյ Տիեզերական ժողովին: Կը մահանայ 326թ.: Ընդհանրական Եկեղեցւոյ ամենասիրուած սուրբերէն է՝ առաւելաբար յայտնի Santa Claus անունով:

Հրեշտակի բարձրաքանդակը Աղթամար վանքի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ ճակատին

«Հրեշտակը եւ Ս. Մարիամը» 1330-ի Կիրակոս Աղբակեցիի «Աւետում» մանրանկարը

Պատկերաբան

բ	ա	ր	ե	կ	ա	մ	ա	ն	տ	ա	ռ
ա	ա	ձ	լ	ր	ա	տ	ռ	ւ	ա	ս	ա
ր	ր	ր	լ	ա	Տ	տ	ս	ա	փ	ռ	ս
ռ	պ	մ	ե	կ	է	ս	ռ	ա	ա	բ	ս
ւ	ա	ե	լ	գ	ր	ա	դ	ա	ր	ա	ն
ն	ռ	ր	ա	ն	ր	ռ	ա	ա	ա	ր	ռ
ա	ա	ր	թ	ա	դ	ր	մ	մ	կ	ե	ւ
կ	գ	գ	ն	չ	ռ	ւ	ծ	ա	յ	ր	ի
ա	ռ	ր	ա	շ	ր	փ	ն	ռ	ռ	ա	ր
ն	ւ	ռ	ծ	ա	մ	ա	ռ	ս	յ	ր	ա
ա	ց	դ	ռ	ր	ի	թ	դ	ե	ս	ա	կ
բ	ի	ե	ւ	բ	ա	ս	բ	ն	ա	ր	լ

ածու
անտառ
ասեղ
ագուցի
ամառ

գրադարան
գրող
գրագետ
գնչու

ելլել
ես

թաղ

լրատու
լման
ծնողք
ծայր

կրակ
կէս

յոյս

մածուն
մեր
նուիրակ
նորանոր

շարք

որձ
ողորմեա

սար
սառ
սթափ
սողոմ

տափարակ
տէր

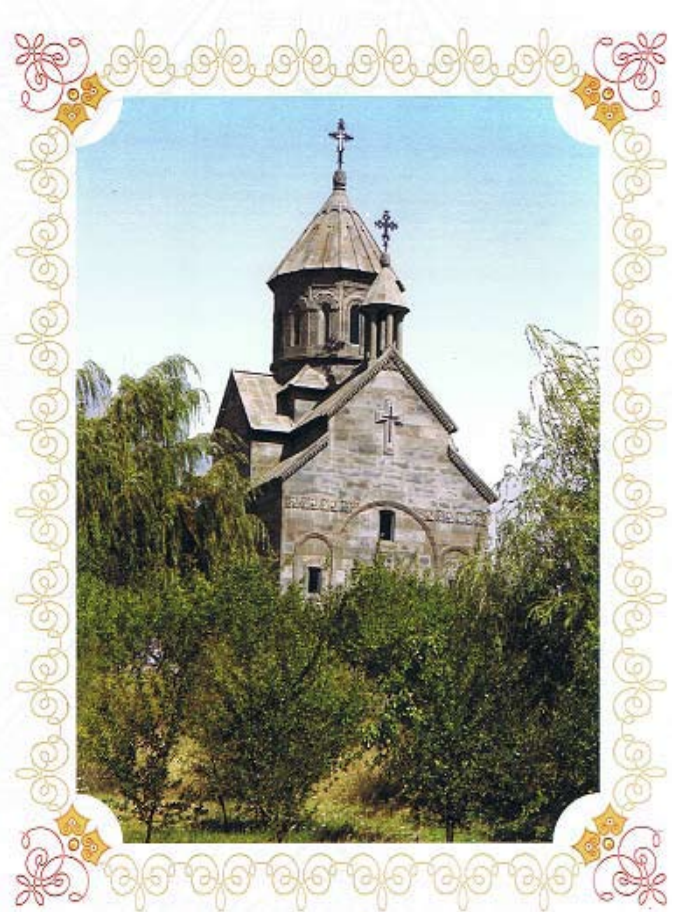
փաստ
փոս

քանակ
քնար

Մուրբ Կոյսի Տաճար Ընծայումը

Մարիամի ծնողքը ուխտած էին, որ իրենց զուակը պիտի ընծայեն Տիրոջ: Երբ Մարիամ մեկ տարեկան եղաւ, ծնողքը զինքտաճարտարին Աստուծոյընծայելու: Երբ Մարիամ 3 տարեկան եղաւ, ծնողքը դարձեալ զինք տաճար տարաւ մինչեւ Մարիամի 7-րդ տարեդարձը:

Եօթը տարեկանէն սկսեալ, Մարիամ սկսաւ ապրիլ տաճարին մէջ: Անստացաւ Ս. Հոգիին եօթը շնորհները եւ զարդարուեցաւ եօթը առաքինութիւններով: Ան բնակեցաւ տաճարին մէջ իբրեւ անբիծ աղանի, աճեցաւ եւ զարգացաւ հասակով եւ իմաստութեամբ: Մարիամ իր առաքինի վարքով եօթը տարի փասց տաճարին մէջ եւ ամէն օր հոգիով կը կրթուէր պարկեշտութեան մէջ:

ԱՌԻՆՋԻ Ս. Աստուածածին Եկեղեցին 2000թ

Եզակի գիրեր Հայերէն գիրերով Sudoku

բ	դ	գ	զ	է	ա	ը	թ	ւ
ը	զ	ա	ւ	թ	գ	դ	է	բ
է	ւ	թ	դ	ը	բ	ա	գ	զ
դ	զ	ը	է	ւ	թ	բ	զ	ա
զ	է	ւ	բ	ա	ը	փ	դ	զ
թ	ա	բ	զ	զ	դ	է	ւ	ը
ա	թ	դ	ը	զ	զ	ւ	բ	է
զ	ը	է	թ	բ	ւ	զ	ա	դ
ւ	բ	զ	ա	դ	է	զ	ը	թ

		ը				թ		
զ	է						զ	բ
		է	զ		է	ը		
թ				ա				դ
		բ	թ		զ	ա		
ը				բ				զ
		դ	է		ւ	զ		
ա	թ						է	ւ
		զ				դ		

Նախորդ «Եզակի գիրեր»ուն լուծումը

Ամբողջացուր քառակուսիները, գործածելով ա, բ, գ, դ, է, զ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մեկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր, իւրաքանչիւր

- . հորիզոնական գիծի վրայ
- . ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ
- . իննեակ քառակուսիի մէջ:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Մանկապարտեզի անկիւն

Ամէն մարդ կերաւ այնքան որ ուզեց: Եւ ինչ որ աւելցաւ, տասներկու կողով լեցուց:

Ամբողջացո՛ւր ըստ Ղուկասի Աւետարանին 9.14-17 .

հինգ, յիսունական, տասներկու, աչքերը, կշտացան, ձուկը, հացը, կատարեցին

Որովհետեւ շուրջ ----- հազար մարդ կար: Յիսուս
աշակերտներուն ըսաւ.

- Նստեցուցէք զանոնք ----- հոգինոց խումբերով:

Անոնք ----- հրահանգը եւ նստեցուցին բոլորն ալ: Ապա
Յիսուս առաւ հինգ ----- եւ երկու -----, ----- երկինք
բարձրացուց, օրհնեց, կտրեց եւ աշակերտներուն տուաւ որ
բաժնեն ժողովուրդին: Բոլորն ալ կերան ու -----, եւ
աշակերտները աւելցած կտորները հաւաքելով՝
----- սակառ լեցուցին:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք
Նոյեմբեր 2-ին:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկերեբան
- Հայրապետին
- բ. Ս. Գեորգին
- գ. Ս. Անդրէաս եւ Ս. Փիլիպպոսին
- դ. Բոլոր Սուրբերուն

դ. 7

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք
Ս. Գաբրիէլ եւ Ս. Միքայէլ
Հրեշտակապետերուն տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 5
- բ. Նոյեմբեր 13
- գ. Նոյեմբեր 9
- դ. Նոյեմբեր 27

6.- Քանի՞ հատ են Քրիստոսի Սուրբ
Եկեղեցոյ խորհուրդները:

- ա. 1
- բ. 3
- գ. 7
- դ. 12

3.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Սուրբ
Առաքեալներու Անդրէասի եւ
Փիլիպպոսի տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Նոյեմբեր 16
- գ. Նոյեմբեր 20
- դ. Նոյեմբեր 17

7.- Ըսէ՛ մէկ բառով. Ոսկի Բերան
Ունեցող:

Ո-----ն

8.- Գրէ՛ Հրեշտակապետին անունը:

Մ-----

9.- Գրէ՛ Հրեշտակապետին անունը:

Գ-----

4.- Ս. Կոյս Մարիամ քանի՞
տարեկանէն սկսեալ սկսաւ
Տաճարին մէջ ապրիլ:

- ա. 6
- բ. 12
- գ. 20
- դ. 7

10.- Ի՞նչ էր Պետրոս Առաքեալին
եղբօրը անունը:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկերեբան
- Հայրապետ
- բ. Ս. Փիլիպպոս
- գ. Ս. Անդրէաս
- դ. Ս. Գրիգոր

5.- Յիսնակը, քանի՞ օրերու միջոց մըն
է:

- ա. 6
- բ. 13
- գ. 50

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք Նոյեմբեր 16-ին:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերան Հայրապետին
- բ. Ս. Գեորգին
- գ. Ս. Անդրէաս եւ Ս. Փիլիպպոսին
- դ. Բոլոր Սուրբերուն

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Ս. Կոյսին Տաճար ընծայումը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Նոյեմբեր 13
- գ. Նոյեմբեր 21
- դ. Նոյեմբեր 27

3.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Սուրբ Գրիգոր Սքանչելագործի տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Նոյեմբեր 23
- գ. Նոյեմբեր 20
- դ. Նոյեմբեր 24

4.- Այս տարի ե՞րբ է Յիսնակի պահոց բարեկենդանը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Նոյեմբեր 17
- գ. Հոկտեմբեր 20
- դ. Հոկտեմբեր 30

5.- Յիսնակի Բարեկենդանը Նոյեմբերի ո՞ր օրուան ամենէն մօտ Կիրակիին կը հանդիպի:

- ա. 6
- բ. 16
- գ. 18
- դ. 31

6.- Ո՞ր հրեշտակապետին անունին իմաստը «Աստուծոյ այր» է:

- ա. Գաբրիէլ
- բ. Միքայէլ

7.- Ամբողջացո՞ւր:

- Դուռն -----
- Դաւանողիս -----
- Դասեցո -----

8.- Աստուածաշունչին մէջ ո՞ւր կը կարդանք:

«Զգո՛ւ յշ, մի՛ արհամարիէք այս փոքրիկներէն մէկը. գիտցէք, որ անոնց հրեշտակները երկինքի մէջ միշտ կը տեսնեն իմ երկնաւոր Հայրս»:

Աւետարան ըստ Մ-----սի ---

9.- Յիսուս քանի՞ բորոտներ բժշկեց ըստ Ղուկասի 17.11-19-ին:

- ա. 5
- բ. 1
- գ. 12
- դ. 10

10.- Յիսուսի բժշկած բորոտներէն քանի՞ հոգի վերադարձան շնորհակալութիւն յայտնելու:

- ա. 5
- բ. 1
- գ. 12
- դ. 10

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք
Նոյեմբեր 21ին:

- ա. Ս. Կոյսի Տաճար ընծայումին
- բ. Ա. օր Յիսնակի Պահոց
- գ. Ս. Անդրեասի եւ Ս. Փիլիպպոսի
- դ. Բոլոր Սուրբերուն

2.- Յիսուսի ո՞ր Առաքելը X ձեռով
խաչի մահով մահացաւ:

- ա. Մատթէոս
- բ. Թադէոս
- գ. Բարթողոմէոս
- դ. Անդրէաս

3.- Յիշէ՛ Ընդհանրական Եկեղեցւոյ
12 վարդապետներէն մէկը որուն
յիշատակը տարին 2 անգամ կը
տօնենք:

- ա. Ս. Յովհան Ոսկեբերան
- բ. Ս. Գրիգոր Սքանչելագործ
- գ. Ս. Անդրէաս
- դ. Ս. Փիլիպպոս

4.- Մեր Եկեղեցւոյ 7 խորհուրդներէն
ո՞ր մէկը կը տրուի Ս. Պատարագին
ընդմէջէն:

- ա. Մկրտութիւն
- բ. Դրոշմ
- գ. Ապաշխարութիւն
- դ. Հաղորդութիւն

5.- Յիսնակը մեզի ո՞ր տաղաւարին
կը պատրաստէ:

6.- Ներկայիս ո՞ր կը գտնուի Ս.
Թադէի վանքը:

----- Հիւսիս
Արեւմտեան ծայրամասը:

7.- Ս. Հաղորդութեան ընթացքին, Ս.
Սեդան ընծայուող ո՞ր երկու նիւթերը
կը փոխակերպուին Քրիստոսի
Մարմնին ու Արեան:

----- ու -----

8.- Ըստ աւանդութեան Հայաստանի
մէջ ո՞ր կը հանդիպին Ս. Թադէոս եւ
Ս. Բարթողիմէոս առաքելները:

-----ի կամուրջին վրայ

9.- Ամբողջացո՛ւր Ղուկաս 6.31-ի
ոսկեղէն համարը:

Ինչ որ -----
ձեզի ----- դուք ալ -----
անոնց:

10.- Ով է իրաւ Santa Claus-ը եւ ո՞ր
տիեզերական ժողովին մասնակցած
է:

ա. Ս. Ն----- Զ-----
բ. -----

2013-2014 Տարեշրջան (34-րդ)

Գործունեություն`

Ամեն Կիրակի Ժամը 10:30 – 1:00

Մանկապարտեզ : Ա., Բ. եւ Գ. Դասարաններ	(3 - 5	տարեկան)
Նախակրթարան : Ա., Բ., Գ., Դ., Ե., Եւ Զ., Դասարաններ	(6 - 11	տարեկան)
Երկրորդական : Ա., Բ., Գ., Դ. եւ Ե. Դասարաններ	(12 - 16	տարեկան)

Յանելեալ տեղեկություններու համար դիմել տնօրէնին`

Թորոս Պապիկեան

Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կայքէջ`

www.sourphagop.org

13-րդ տարի

Ամսաթերթ`

«Մաշտոցի Արձագանգ»

www.sourphagop.org/մաշտոցի_արձագանգ

21-րդ տարի